НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ТВАРИННИЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
в.о. директора ІТ НААН
_____ Олексій КРАСНОРУЦЬКИЙ

ПОЛОЖЕННЯ

про силабус навчальної дисципліни
в Інституті тваринництва Національної академії аграрних наук України

УХВАЛЕНО
рішенням Вченої ради ІТ НААН
«25» квітня 2023 р., протокол № 5,
вводиться в дію з «01» вересня 2023 р.

Харків, 2023 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про силабус навчальної в Інституті тваринництва Національної академії аграрних наук України (далі – ІТ НААН) розроблено відповідно до: Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VI; Постанови Кабінету Міністрів України № 1187 від 30.12.2015 р. «Про затвердження ліцензійних умов провадження освітньої діяльності»; Наказу МОН України від 11.07.2019 № 977 про затвердження «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».

1.2. Силабус є стислим описом компоненти освітньої програми (навчальної дисципліни, практики тощо), який містить основні характеристики дисципліни і має на меті допомогти здобувачеві вищої освіти в організації його навчальної діяльності та індивідуальної освітньої траєкторії.

1.3.Силабус – це документ, в якому роз'яснюється взаємна відповідальність викладача і здобувача освіти. В ньому представляються процедури (у т. ч. стосовно deadlines і принципів оцінювання), політики (включно з політикою академічної доброчесності) і зміст курсу, а також календар його виконання. У силабусі мають бути сформульовані вимірювані цілі (результати навчання), які викладач ставить перед своєю дисципліною. Зі змісту силабусу здобувач освіти має зрозуміти, чого він/вона зможе навчитися, чим саме може бути корисним цей курс. Силабус окреслює концептуальний перехід від "здобування знань" і "одержання практичних навичок" до компетентностей, що їх може засвоїти студент / аспірант, вивчаючи цей курс.

Силабус створюється для здобувачів вищої освіти. Призначення цього документу – пояснити здобувачам вищої освіти суть дисципліни, дати їм змогу розподіляти час, сили, інтенсивність своєї самостійної роботи.

1.4. Силабус розробляється на основі робочої програми навчальної дисципліни і повністю їй відповідає.

1.5. Відповідальність за своєчасність розроблення, якість підготовки та оформлення силабусу покладається на викладача, відповідального за курс (освітню компоненту). Якщо навчальна дисципліна закріплена в навчальному плані за декількома кафедрами, то силабус розробляється авторським колективом.

2. СТРУКТУРА СИЛАБУСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. До структури силабусу входять такі елементи (Додаток 1):

- назва дисципліни;
- спеціальність;
- освітньо-наукова програма;
- освітній рівень;
- обов'язковість дисципліни;
- підрозділ;
- інформація про викладача;
- загальна інформація про освітню компоненту (дисципліну): мета, формат, специфічні результати навчання і форми їх контролю, обсяг і форми контролю, вимоги викладача, умови зарахування;
- відповідність стандарту освіти і освітньо-науковій програмі: компетенції, програмні результати навчання;
- структура освітньої компоненти (дисципліни): модулі, лекції, практичні (лабораторні, семінарські), самостійна робота;
- рекомендована література та методичні матеріали;
- короткий опис системи оцінювання;
- норми академічної етики та доброчесності.

2.2. Мета навчальної дисципліни – бажаний кінцевий результат формування специфічних компетентностей у здобувача освіти.

2.3. Умови зарахування – ті знання та навички, якими повинен володіти здобувач вищої освіти, щоб приступити до вивчення дисципліни, перелік необхідних попередньозасвоєних дисциплін.

2.4. Представлення структури освітньої компоненти має повністю відповідати актуальній робочій програмі навчальної дисципліни (компоненти), включаючи обсяг, назви тем (блоків) занять тощо.

2.5. Рекомендована література та методичні матеріали – основні інформаційні джерела, які пропонуються здобувачам вищої освіти для вивчення навчальної компоненти, як вітчизняні, так і найкращі зарубіжні видання. Також електронні адреси сайтів, матеріали яких можуть бути використані.

2.6. Система оцінювання повинна ґрунтуватися на принципах об'єктивності, прозорості, гнучкості та високої диференціації. Накопичувальна бально-рейтингова система є основним елементом управління навчальним процесом і призначена для регулярного оцінювання якості його результатів. Накопичувальна бально-рейтингова система оцінювання успішності дозволяє здобувачам вищої освіти як автономним і

відповідальним суб’єктам освітнього процесу усвідомити необхідність систематичної роботи, своєчасно оцінити стан своєї роботи та вносити корективи, розвивати здібності здобувачів вищої освіти до самооцінки як засобу саморозвитку і самоконтролю. В силабусі має бути роз’яснено загальний принцип нарахування балів.

2.7. Норми академічної етики та доброчесності. Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Загальні норми академічної доброчесності регулюються відповідною внутрішньою нормативною базою ІТ НААН.

3. ПОРЯДОК ЗАТВЕРДЖЕННЯ, ОНОВЛЕННЯ (УДОСКОНАЛЕННЯ) СИЛАБУСУ

Силабуси навчальних дисциплін затверджуються після попереднього розгляду на засіданні підрозділу, про що вказується у протоколі.

Силабус навчальної дисципліни оновлюється (удосконалюється) за необхідністю, але він повинен відповідати актуальній освітній програмі та ресурсним умовам. Підставою для оновлення силабусу можуть виступати:

- зміни в робочій програмі навчальної дисципліни;
- зміни в нормативних документах;
- ініціатива і пропозиції гаранта освітньо-наукової програми та / або викладачів дисципліни;
- ініціатива здобувачів освіти шляхом звернення до гаранта освітньої програми, завідувача підрозділу, відповідального викладача тощо;
- аналіз результатів оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і / або інших ресурсних умов реалізації силабусу;
- результати опитування здобувачівв про враження від вивчення навчальної дисципліни.

Додаток 1

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

Інститут тваринництва

Силабус освітнього компоненту ОКУ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Назва дисципліни	Методологія та організація наукових досліджень
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітньо-наукова програма	Менеджмент аграрного бізнесу
Статус освітнього компоненту	Обов'язковий
Рік навчання	1-й рік
Семестр	2-й семестр
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (ESTS): 14 годин - лекцій, 16 годин - практичні заняття, 60 годин - самостійна робота
Форма підсумкового контролю	Залік
Консультації	Згідно графіку
Назва підрозділу	Лабораторія економіки та маркетингу інновацій
Мова викладання	Українська
Керівник курсу	Маренич Тетяна Григорівна, доктор економічних наук, професор
Контактний телефон	066-103-68-11
E-mail:	thmarenych2020@gmail.com

Короткий зміст освітнього компоненту

Пререквізити – базові знання з курсів: ОКЗ 1 Філософія науки; ОКЗ 2 Академічна доброчесність та етика наукового пошуку.

Постреквізити – вивчення курсів: ОКП 2 Системи інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень; ОКП 3 Концепції, моделі та системи сучасного менеджменту.

Мета курсу – формування у майбутніх фахівців сучасної системи знань, вмінь та навичок з методології, методики та організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної соціалізації як дослідників.

Завдання курсу – оволодіння сучасними методологічними концепціями, засвоєння методології наукового пізнання, методики наукових досліджень; формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес; освоєння навиків формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження; вдосконалення вмінь у пошуку, добору та опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, завдань і висновків дослідження.

Компетентності, яких набуває здобувач

***Інтегральна компетентність*:**

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі управління та адміністрування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, застосовувати новітні методології наукової та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

***Загальні компетентності*:**

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК02.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

***Спеціальні (фахові) компетентності*:**

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямах.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми менеджменту державною та англійською мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

РН06. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; складати пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проєктів.

РН07. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

РН09. Розробляти нові оригінальні рішення складних управлінських та організаційно-економічних проблемних питань в сфері діяльності суб'єктів

аграрного бізнесу на основі комплексного застосування методології наукового пошуку.

Структура освітньої компоненти

№ теми	Тема	Результа-ти навчання	Кількість навчальних годин (денна форма)				Форми контролю
			всього	лекції	практичні (семінар-ські) заняття	самос-тійна робота	
1	Наука та наукові дослідження в сучасному світі	РН05 РН09	12	2	2	8	Експрес-опитування, реферат, тести
2	Технологія наукових досліджень	РН02 РН05 РН06 РН08	15	2	3	10	Експрес-опитування, контрольна робота
3	Методика написання наукових статей, монографій, наукових доповідей	РН02 РН07	14	2	3	9	Експрес-опитування, практична перевірка, ІНДЗ, тести
4	Загальна методика виконання дисертаційного дослідження	РН06 РН09	13	2	2	9	Експрес-опитування, практична перевірка,реферат, тести
5	Попередній розгляд дисертації та порядок її захисту	РН07	12	2	2	8	Експрес-опитування, реферат, тести
6	Винахідництво і раціоналізаторство	РН02	12	2	2	8	Експрес-опитування, реферат, тести
7	Наукові проєкти, конкурси та гранти	РН06	12	2	2	8	Експрес-опитування, практична перевірка,реферат, тести
	Разом		90	14	16	60	

Методи навчання:

1) словесні:

1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;

1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;

2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій;

3) практичні:

3.1 традиційні: практичні заняття, семінари;

3.2 інтерактивні (нетрадиційні): ділові та рольові ігри, тренінги, семінари-дискусії, «круглий стіл», метод мозкової атаки.

Оцінювання результатів навчання

Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено такі форми контролю:

– усний контроль (експрес-опитування);

– практична перевірка (виконання вправ на практичних заняттях);

– письмовий контроль (контрольна робота);

– тестовий контроль (розв'язування тестів);

– самостійна робота (ІНДР, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, виступи на наукових заходах);

– екзамен.

Поточна успішність

1. Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

2. Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському), контрольній роботі за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання теми або навчальної дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$К\ поточ\ =\ (К1\ +\ К\ 2\ +\ \ ...\ \ +\ \ Кn)\ /\ n,$$

де К поточ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

*К*1 + *К* 2 + ... + *Кп – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;*

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (табл. 1).

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у 100-бальну шкалу

4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,9	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,8	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,2	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,6	72	3,05	61
4,65	93	4,1	82	3,55	71	3,0	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	Від 1,78 до 2,99	Від 35 до 59
						Повторне складання	
4,55	91	4,0	80	3,45	69	Від 0 до 1,77	Від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	Повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1. Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (табл. 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складанням тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

– «відмінно» – не менше 90% правильних відповідей;

– «дуже добре» – від 82% до 89% правильних відповідей;

– «добре» – від 74% до 81% правильних відповідей;

– «задовільно» – від 67% до 73% правильних відповідей;

– «задовільно достатньо» – від 60% до 66% правильних відповідей;

– «незадовільно» – менше 60% правильних відповідей.

2. Умовою отримання заліку є:

– відпрацювання всіх пропущених занять (виконання практичних завдань);

– середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3. За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1. Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2. Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

– участь у міжнародних зарубіжних наукових конференціях – 10 балів;

– участь у міжнародних/всеукраїнських наукових конференціях, наукових конференціях молодих вчених – 8 балів;

– участь у наукових конференціях ІТ НААН – 5 балів;

– виконання індивідуальних науково-дослідних завдань підвищеної складності – 5 балів.

3.3. Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4. Після закінчення вивчення курсу підсумковий контроль з дисципліни проводиться у формі екзамену і здобувач може набрати протягом семестру в точках контролю до 50 балів включно. Результати екзамену визначаються за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС і національною шкалою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вносяться до відомості успішності та навчальної картки здобувача вищої освіти. Результат навчання оцінюється за 100-бальною шкалою (диференційований залік, екзамен) згідно з табл. 2. Ці результати є обов'язковою складовою загальної підсумкової оцінки з дисципліни.

5. Підсумкова оцінка (з урахуванням поточного оцінювання визначається як середньоарифметична сума балів) разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2

Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	оцінка	критерії
90-100	відмінно	зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80-89	добре	зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з

				освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74	задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носіть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66		зараховано	E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального
35-59	незадовільно	не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0-34	неприйнятно	не зараховано	F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

– курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики на основі критичного мислення;

– освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;

– самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;

– усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;

– якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;

– під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених в Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин;

– у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання;

– списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами відсутності на заняттях є хвороба або академічна мобільність, що підтверджується відповідними документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє здобувача від виконання завдання поточного та підсумкового контролю. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в онлайн форматі за погодженням з керівником установи.

За порушення академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація) здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

– повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

– повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Рекомендована література

1. Андрійчук В. Г. Основи наукових досліджень в агробізнесі. [Електронне видання]: Навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2018. 496 с.

2. Андрійчук В. Г. Сутнісний аспект методології наукових досліджень. *Економіка АПК*. 2016. № 7. С. 87-94. URL: http://eapk.org.ua/sites/default/files/eapk/2016/7/11.pdf

3. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : Навч. посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 272 с. URL : http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/558/1/Методологія%20та%20організація%20наукових%20досліджень.pdf

4. Данильян О. Г., Дзьобань О.В. Методологія наукових досліджень : Підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL : https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf

5. Дегтярьов А. В., Кокодій М. Г., Маслов В. О. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 80 с. URL : https://karazinbook.com/sites/default/files/books/maslov_1.pdf

6. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : Навч. посібник. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с. URL : https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf

7. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): Навч. посібник. Суми : СНАУ, 2020. 220 с. URL: https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/20201113_100711.pdf

8. Методологія і організація наукових досліджень в обліку та аудиті: Навч. посібник. / Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка; уклад. Т. Г. Маренич, О. О. Красноруцький, І. О. Крюкова. Харків : Видавництво «Стильна типографія», 2020. 225 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/12570/1/NP_MOND_20.pdf

9. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник. / І.С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с. URL : https://dut.edu.ua/uploads/l_2033_56166122.pdf

10. Методологія та організація наукових досліджень (галузі знань: 05 – соціальні та поведінкові науки, 07 – управління та адміністрування) [Текст] : Навч. посібник. / Л.Г. Ліпич, С. М. Бортнік, І. Г. Волинець та ін. ; за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 220 с. URL : https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16477/1/MOND_2018_posibnyk.pdf

11. Яворська Т. І. Методологія та організація наукових досліджень: Курс лекцій. Мелітополь : Люкс, 2020. 190 с. URL: http://feb.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/KONSPEKT-LEKTSIJ-MOND.pdf